

Danske virksomheder vil stå sig godt ved at have skabt en parathed til at kunne leve op til direktivet, når det besluttes og skal implementeres. Men er virksomhederne klar? Er de klar over, hvor de er sårbare i forsyningskæderne?

Kronik.

Er danske produktionsvirksomheder parate til EU's nye direktiv om forsyningskæder?

Jan Stentoft, professor, Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse, Syddansk Universitet, Kolding

Ledelse af forsyningskæder har indenfor de seneste tre år fået stor strategisk opmærksomhed. Private og offentlige virksomheder samt borgere har mærket, hvordan forsyningskæderne er blevet forstyrret som følge af covid-19-pandemien, grundstødningen i Suezkanalen og senest den grusomme krig i Ukraine foranlediget af en russisk invasion.

Dernæst ses stigende klimatiske udfordringer, som blandt andet har ført til FN's udvikling og lancering af 17 overordnede verdensmål i 2015. Men implementering af bæredygtighedstiltag sker ikke i det ønskede tempo.

Som vi har set på flere områder, er det svært at implementere sådanne tiltag alene ud fra filantropi. For at virksomhederne flytter sig, er det nødvendigt med lovgivning på området. Der er blandt andet stillet lovkrav om ikkefinansielle redegørelser for samfundsansvar for store virksomheder som supplement til ledelsesberetningen jf. Årsregnskabslovens §99a.

Redegørelserne skal indeholde oplysninger om miljøforhold, herunder virksomhedens arbejde med at reducere klimapåvirkningen ved virksomhedens aktivitet, sociale forhold, personaleforhold og forhold vedrørende respekt for menneskerettigheder, bekæmpelse af korruption og bestikelse.

EU-kommissionen fremlagde i februar 2022 et direktivforslag, der blandt andet stiller krav til de største virksomheder om at undgå krænkelse af menneskerettigheder og miljøsvigt i deres forsyningskæder via krav til due diligence eller rettidig omhu.

Direktivet omhandler to grupper af virksomheder: 1) virksomheder med mere end 500 ansatte og en global nettoomsætning på mere end 150 mio. euro og 2) virksomheder med mere end 250 ansatte og en global nettoomsætning på mere end 40 mio. euro, og som opererer indenfor højrisikosektorer f.eks. produktion af tekstiler, læder, landbrug, udvinding af mineralske ressourcer, fiskeri, fødevarerproduktion og fremstilling af basismetallprodukter.

Direktivforslaget bærer navnet "Corporate Sustainability Due Diligence" og er fremsat for at støtte op om verdensmålene, hvor den private sektor også skal bidrage. Formålet er at styrke virksomheders forpligtelser til en bæredygtig omstilling, der begrænser den globale opvarmning til maksimalt 1,5 grader, jf. Parisaftalen og Glasgow-klimapagten. Direktivet skal behandles i Europarlementet og Det Europæiske Råd.

EU HAR OGSÅ forpligtet sig til at blive klimaneutral i 2050 og at reducere emissioner med mindst 55 pro-

Illustration: Gert Ejton

cent senest i 2030. For at kunne indfri disse målsætninger skal virksomhedernes måder at producere og indkøbe på ændres.

Mere specifikt skal virksomhederne identificere, forebygge og afbøde, sætte en stopper for og minimere potentielle eller faktiske negative indvirkninger på menneskerettighederne og miljøet i forbindelse med virksomhedernes egne aktiviteter samt i deres datterselskaber og værdikæder.

Med negative indvirkninger menes menneskerettighedsspørgsmål som for eksempel tvangsarbejde, børnearbejde, utilstrækkelig sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, udnyttelse af arbejdstagere og miljømæssige indvirkninger som for eksempel drivhusgasemissioner, forurening eller tab af biodiversitet og forringelse af økosystemer. De enkelte medlemslande skal udpege en passende myndighed til at føre tilsyn og til at pålægge effektive og proportionale sanktioner i form af bøder.

DIREKTIVET BYGGER PÅ internationale frivillige standarder for ansvarlig forretningskik som FN's Guiding Principles on Business and Human Rights og OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder.

For at efterleve det nye direktiv skal virksomhederne:

- Udarbejde due diligence politikker.
- Identificere aktuelle og potentielle ugunstige menneskerettigheder og miljømæssige indvirkninger.
- Forebygge og afbøde potentielle indvirkninger.
- Stoppe eller minimere den aktuelle indvirkning.
- Etablere og vedligeholde en klageprocedure.
- Overvåge politikkerne og målenes effektivitet.
- Kommunikere om due diligence offentligt.

Det fremgår af direktivet, at det ikke direkte er gældende for små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Men de fleste SMV'er deltager i internationale og globale forsyningskæder, hvor store europæiske virksomheder, som omfattes af direktivet, også indgår. Dermed bliver SMV'erne indirekte omfattet,

idet de store virksomheder vil stille krav til deres leverandører.

Ifølge direktivet må det ikke være en administrativ byrde for SMV'erne. SMV'er har til sammenligning med store virksomheder ofte færre finansielle og menneskelige ressourcer; de har et overvejende driftsfokus på bekostning af et udviklingsfokus af virksomheden; de opererer ofte med mere kortsigtede horisonter og har typisk en reaktiv tilgang til strategi. Dette udgangspunkt er vigtigt at være opmærksom på, når direktivet skal implementeres.

Der er behov for at understøtte SMV'erne, fordi de ofte ikke har tilstrækkelige ressourcer til arbejdet. Der lægges vægt på, at de enkelte medlemslande skal tilbyde særlige websteder, portaler eller platforme, hvor viden på området er til rådighed. En bekymring er, at det bliver undervurderet, hvor mange ressourcer der skal til for at sikre implementering af direktivet, herunder at skabe parathed blandt danske produktions SMV'er.

Erhvervsfremmesystemet som for eksempel ErhvervsHusene, de kommunale erhvervsrådgivere samt organisationer som DI og SMVdanmark er op-lagte til at hjælpe SMV'erne med guidelines og kurser. Assistance kan også komme fra andre private aktører. Men alle skal klædes på til opgaven.

DANSKE VIRKSOMHEDER VIL stå sig godt ved at have skabt en parathed til at kunne leve op til direktivet, når det besluttes og skal implementeres. Men er virksomhederne klar? Er de klar over, hvor de er sårbare i forsyningskæderne?

Et igangværende projekt på SDU i Kolding har med midler fra Industriens Fond netop fokus på identificering af sårbarheder hos danske produktions SMV'er mhp. at styrke deres robusthed i forsyningskæderne (www.scr-smv.dk). Studier i en række SMV'er viser, at virksomhederne på mange områder er sårbare ved kun at have én leverandør af selv kritiske råvarer og komponenter, at der findes tavs viden (manglende dokumenterede processer), og at der er stor afhængighed af nøglepersoner.

Der er ligeledes et meget lavt fokus på leverandører før førsteleds-leverandører (leverandørers leverandører og længere bagud). Endelig er det svært at finde tid til udvikling i en travl hverdag med drift.

Direktivet indeholder minimumskrav, som virksomhederne i EU's medlemslande skal leve op til, men medlemslandene udvikler sig i forskellige tempo. Danmark er blandt de europæiske dukke og kan implementere mere, end nødvendigt, mens andre lande har fokus på at leve op til de absolutte minimumskrav. Et opmærksomhedspunkt bør være at undgå at overbyrde SMV'erne med ekstra administrativt arbejde. Det vil ligeledes være gavnligt at udarbejde konkrete cases for, hvorledes SMV'erne kan håndtere arbejdet.

Afslutningsvis er det vigtigt at pointere, at bevidsthed om direktivet kan styrke virksomhedernes konkurrenceevne i form af bl.a. bedre omdømme, større tillid fra kunder og bedre risikostyring, ligesom det kan skabe større attraktivitet i arbejdsmarkedet, hvor der er mangel på kvalificeret arbejdskraft.